

PORSGRUNN KOMMUNE

Tid for prioritering

Temaplan for helse og mestring 2026-2040

Sammen om Porsgrunn

Innhold

1.	Planens formål	3
	1.1 Satsningsområde - Livsmestring og felleskap	3
	1.2 Satsningsområde - Innovativ og inkluderende tjenesteutvikling	3
	1.3 Medvirkning	4
	1.4 Målgruppe og kunnskapsgrunnlag	4
	1.5 Planens betydning og oppfølging	4
2.	Visjoner og verdier	5
3.	Fremtidsbildet 2040 – når har vi lyktes?	5
4.	Utfordringsbildet og behovet for omstilling	6
	4.1 En aldrende befolkning	6
	4.2 Mangel på arbeidskraft	8
	4.3 Sosiale forskjeller, psykisk helse og utenforskap	8
	4.4 Flere med sammensatte behov	9
	4.5 Stramme økonomiske rammer	9
	4.6 Klimaendringer og global uro	10
5.	Andre forhold som påvirker vår tids samfunn og helse	11
6.	Kommunens helhetlige innsatstrapp	12
7.	Kommunens innsatsområder og mål mot 2040	13
	7.1 Innsatsområde 1: Aktiv og selvstendig	13
	7.2 Innsatsområde 2: Forebygging og tidlig innsats	14
	7.3 Innsatsområde 3: Mobilisering og samskaping	15
	7.4 Innsatsområde 4: Teknologi og innovasjon	15
	7.5 Innsatsområde 5: Hjelp som hjelper	16
	7.6 Innsatsområde 6: Klokskap og attraktivitet	16

1. Planens formål

Porsgrunn kommune står overfor betydelige demografiske og samfunnsmessige endringer fram mot 2040. En kraftig vekst i antall eldre vil gi økt press på helse og omsorgstjenestene, samtidig som tilgangen på arbeidskraft og det økonomiske handlingsrommet strammes inn. De kommende årene representerer derfor et avgjørende veiskille og et mulighetsrom som kommunen må handle på.

Formålet med temaplanen er å tydeliggjøre hvilke nødvendige grep Porsgrunn kommune må ta for å møte dagens og framtidens utfordringer. Temaplanen konkretiserer kommunens innsatsområder og mål for utviklingen av helsefremmende lokalsamfunn og velfungerende helsetjenester fram mot 2040. God helse skapes først og fremst i hverdagen, i nærmiljøene, i skolene, i arbeidslivet og i de fellesskapene vi tar del i. En trygg oppvekst, et inkluderende voksenliv og en god alderdom forutsetter målrettet innsats gjennom hele livsløpet. Dette krever en systematisk og langsiktig satsing på forebyggende og helsefremmende arbeid.

Temaplanen beskriver de prioriteringene kommunen må gjøre for at innbyggerne skal oppleve mestring, god helse og trygghet i hverdagen. Dette innebærer både å styrke innsatsen for helsefremmende arbeid og mobilisere hele lokalsamfunnet som aktive medspillere i utviklingen av gode og bærekraftige løsninger. Samtidig må kommunen gjennomføre nødvendige omstillinger. Tilbud og tjenester må vurderes, endres eller avvikles for å kunne prioritere tiltak som gir størst effekt innenfor tilgjengelige ressurser. Kommunen kan ikke løse utfordringene alene. Økt bærekraft forutsetter at innbyggernes ansvar, ressurser og deltakelse styrkes. Den enkelte har ansvar for eget liv og egen helse, og måloppnåelse krever aktiv medvirkning og samspill mellom innbyggere, lokalsamfunn, frivillighet og kommunen.

Planen skal også forankre den helhetlige innsatstrappen og støtte opp under satsingsområdene i kommunens samfunnsplan: *Livsmestring og fellesskap og Innovativ og inkluderende tjenesteutvikling*.

1.1 Satsningsområde - Livsmestring og fellesskap

En trygg barndom gir grunnlaget for et godt liv. Skoler og barnehager er viktige arenaer for livsmestring, fellesskap og forebygging av utenforskap. Å satse på barn og unge gir gevinster både nå og i framtiden. Som mange andre kommuner har Porsgrunn flere innbyggere utenfor arbeidslivet, og dette vil være en utfordring også fremover. Deltakelse i arbeid, utdanning eller aktivitet styrker både fellesskap og mestring, og gjør samfunnet mer robust. Det offentlige skal gi trygghet, men også bidra til god helse og mulighet til å mestre eget liv uavhengig av alder og funksjonsevne. Kultur, idrett og fritid er viktige arenaer for trivsel og fellesskap, og de skal være tilgjengelige for alle. Frivilligheten er helt sentral i Porsgrunn, og samarbeidet mellom kommunen og frivillige aktører må styrkes videre.

1.2 Satsningsområde - Innovativ og inkluderende tjenesteutvikling

Kommunen har et stort oppdrag og møter høye forventninger fra innbyggere, myndigheter og andre aktører. Forventninger er positivt, men utfordringen oppstår når gapet mellom forventninger og tilgjengelige ressurser blir for stort. Strammere økonomi og økt konkurranse om arbeidskraft vil kreve tydelige prioriteringer og tilpasninger i årene framover. Visjonen «*Sammen om Porsgrunn*» understreker at alle ledere og medarbeidere har et felles ansvar for helheten. Godt samarbeid på tvers av organisasjonen mellom ledere, ansatte, folkevalgte, tillitsvalgte og vernetjenesten er avgjørende for å nå målene. Kommunen er en kunnskapsorganisasjon der kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste ressursen. Porsgrunn skal

være en attraktiv arbeidsgiver som klarer å rekruttere, beholde og utvikle ansatte. Ledelse vil i stor grad handle om å lede endring og omstilling, som krever handlingsrom, læring og vilje til å prøve og feile. Kultur for forbedring, innovasjon og godt arbeidsmiljø er sentralt. Samtidig skal kommunen være åpen og involvere innbyggere, organisasjoner og andre aktører som ressurser i utviklingen av tjenester og løsninger. Medvirkning skaper eierskap og gjør beslutninger mer treffsikre.

1.3 Medvirkning

Arbeidet med denne temaplanen har vært gjennomført med bred medvirkning for å sikre at innbyggere, ansatte, ledere og folkevalgte har fått mulighet til å påvirke planens innhold og retning. En tverrfaglig arbeidsgruppe har fulgt prosessen fra start til slutt og bidratt med faglige vurderinger, drøftinger og forslag til innhold. For å få fram innbyggerne erfaringer og perspektiver inviterte kommunen til et åpent innspillsmøte, hvor kommunen mottok mange verdifulle innspill som har vært med på å forme planens innsatsområder. Kommunen har også gjennomført et eget innspillsmøte med politikere fra alle utvalg og råd for å løfte de politiske perspektivene, drøfte prioriteringer og utviklingsretning.

I tillegg har kommunen arrangert to workshoper med alle lederne i helse og mestring for å jobbe fram felles forståelse av utfordringsbildet og retningen for tjenesteområdet. For å sikre bred organisatorisk forankring ble det også gjennomført en workshop med kommunedirektørens ledergruppe og deres områdeledere. Videre har planen vært på intern høring, slik at flere fagmiljøer og tjenester har hatt anledning til å gi skriftlige tilbakemeldinger før planen ble ferdigstilt. Før politisk behandling ble det avholdt en workshop i utvalget for helse og omsorg med innspill på innsatsområder og mål.

1.4 Målgruppe og kunnskapsgrunnlag

Målgruppen for planen er ikke avgrenset til en spesifikk aldersgruppe eller brukergruppe, men er en generasjons- og livsløpsplan.

Kunnskapsgrunnlaget er vedlagt temaplanen og bygger på lokale og nasjonale føringer, samt kunnskap om Porsgrunn kommune. Den må justeres etter hvert som ny kunnskap og nye føringer kommer til ved revidering av planen.

1.5 Planens betydning og oppfølging

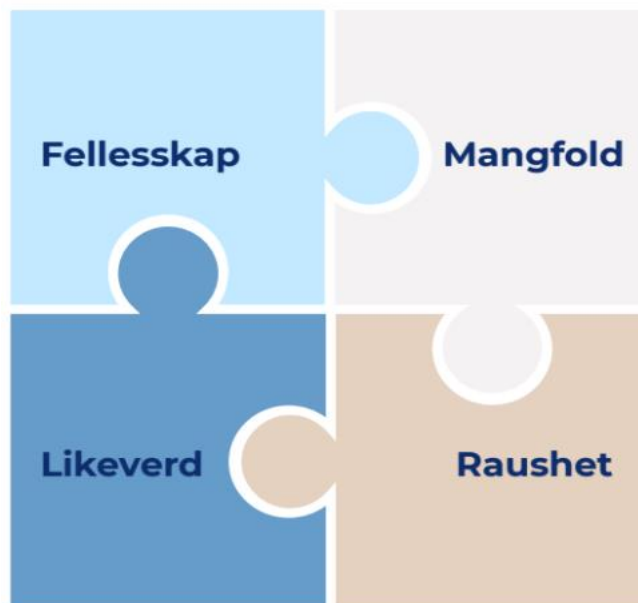
Temaplanen gir føringer for prioriteringer i handlings- og økonomiplan, for utviklingen av tjenestene og samarbeid på tvers av sektorer, og for samhandlingen med frivillighet, innbyggere, næringsliv og lokalsamfunn. Planen forutsetter at prioriteringene blir fulgt opp gjennom konkrete tiltak i årene fram mot 2040.

Hvert fjerde år skal temaplanen vurderes om den skal rulleres. Målene for innsatsområdene følges opp gjennom en handlingsplan med tiltak som vedtas av kommunedirektørens ledergruppe. Tiltak som krever bevilgning, legges fram som økonomitiltak til behandling i handlingsprogrammet, eller eventuelt i egne politiske saker.

2. Visjoner og verdier

«Sammen om Porsgrunn» er vår visjon. Den viser retning for hvordan Porsgrunn skal utvikles i årene som kommer, og ligger til grunn for alle innsatsområdene og målene i temaplanen. Visjonen understreker at alle må bidra til å skape god helse og levekår i Porsgrunn. Det er ikke kommunen alene som skal gjøre jobben, det skal skje sammen med innbyggere, næringslivet, academia, frivillige organisasjoner, lag og foreninger. Det er gjennom felles innsats vi når våre mål. For å nå visjonen er vi samtidig avhengige av at våre valg er tuftet på et sett av felles verdier. Fellesskap, likeverd, mangfold og raushet er Porsgrunn kommune sine verdier, og skal prege våre valg og handlinger frem mot 2040.

3. Fremtidsbildet 2040 – når har vi lyktes?

Porsgrunn kommune har lyktes når innbyggerne våre opplever mestring, god helse og trygghet i hverdagen. Det betyr at tilbudet og tjenestene våre bidrar til at mennesker kan leve selvstendige, meningsfulle og aktive liv, uavhengig av funksjonsnivå og livssituasjon.

Porsgrunn kommune har lyktes når sosiale forskjeller er redusert, flere innbyggere opplever god psykisk helse og færre står varig utenfor utdanning, arbeid og fellesskap. Flere mennesker med milde og moderate psykiske plager mestrer egen hverdag bedre og deltar aktivt i arbeidsliv, utdanning og lokalsamfunn. Kommunens samlede innsats bidrar til at utfordringer knyttet til psykisk helse og utenforskap fanges opp tidlig, før de utvikler seg til langvarig fravær fra skole, arbeid eller sosiale arenaer.

Porsgrunn kommune har lyktes når kommunen arbeider helhetlig og samordnet, slik at innbyggerne møter en sammenhengende tjeneste, ikke fragmenterte deler av et system. Når behov fanges opp tidlig, tiltak settes inn på riktig tidspunkt, og kommunen mobiliserer ressurser i nærmiljøet, familien og nettverket rundt, samtidig som innbyggerne selv bidrar aktivt i å styrke egen helse.

Porsgrunn kommune har lyktes når vi tar i bruk teknologi og innovasjon på en målrettet og ansvarlig måte for å forebygge behov, styrke mestring, forbedre kvaliteten i tjenestene og bruke ressursene mer effektivt.

Porsgrunn kommune har lyktes når vi klarer å kombinere faglig kvalitet med varme, respekt og menneskelig nærvær. Når ansatte bruker sitt faglige skjønn, er trygge i rollen og møter hver enkelt med likeverd, åpenhet og tydelig kommunikasjon, og samtidig sørger for at hjelpen når fram til dem som trenger det mest.

Porsgrunn kommune har lyktes når vi samarbeider på tvers av fagområder og nivåer, og når vi sammen tar ansvar for å se helheten. Når vi lærer av erfaring, prøver ut nye løsninger og utvikler tjenestene i takt med behovene i samfunnet, i tett samarbeid med innbyggere gjennom samskaping, og i partnerskap med nærmiljøet, næringslivet, frivilligheten, kultur og idrett.

Porsgrunn kommune har lyktes når arbeidsmiljøet vårt gir rom for utvikling, trygghet og tilhørighet. Når medarbeidere har tillit, kompetanse og handlingsrom til å ta gode beslutninger som gir innbyggerne.

Porsgrunn kommune har lyktes aller mest når innbyggerne selv sier at kommunens tilbud og tjenester har styrket deres mulighet til å mestre eget liv og kommunen har tilbudt hjelp når behovet har vært som størst.

4. Utfordringsbildet og behovet for omstilling

Porsgrunn kommune står i en situasjon der økte behov, knapp arbeidskraft og stramme ressurser gjør det nødvendig å jobbe på nye måter. For å sikre gode folkehelseiltak og nødvendige helsetjenester framover må kommunen ta i bruk nye arbeidsformer og gjøre tydelige prioriteringer. Samtidig gir situasjonen mulighet til å mobilisere lokalsamfunnet, frivilligheten, nærmiljøene og pårørende som aktive partnere. Ved å bruke ressursene smartere, forankre valgene våre tydelig og styrke samhandlingen med innbyggerne kan kommunen utvikle tjenester som gir best mulig effekt og gjør det mulig for flere å leve gode og selvstendige liv.

4.1 En aldrende befolkning

Porsgrunn kommune står foran store demografiske endringer fram mot 2040. En større andel av befolkningen blir eldre, og antallet innbyggere med behov for helse - og omsorgstjenester vil derfor øke betydelig. Flere vil leve lenger med kroniske sykdommer og sammensatte behov, og antallet personer med demens vil stige når flere lever til høy alder.

Tabellen under viser endring i ulike aldersgrupper i Porsgrunn fra 2025 og frem til 2040 som er basert på SSBs befolkningsframskrivninger.

Demografisk utvikling Porsgrunn 2025–2040

Aldersgruppe	2025	2030	2035	2040	Endring 2025–2040 (antall)	Endring 2025–2040 (%)
0-åring	294	339	348	349	+55	+18,7%
Barnehage (1-5 år)	1 716	1 716	1 821	1 866	+150	+8,7%
Grunnskole (6-15 år)	4 082	3 881	3 797	3 891	-191	-4,7%
Videregående (16-19 år)	1 804	1 764	1 664	1 569	-235	-13,0%
Voksne (20-66 år)	22 290	22 756	22 701	22 414	+124	+0,6%
Eldre (67-79 år)	5 030	5 190	5 583	6 015	+985	+19,6%
Eldre (80-89 år)	1 767	2 209	2 506	2 711	+944	+53,4%
Eldre (90 år og eldre)	306	371	512	675	+369	+120,6%
Total	37 289	38 273	38 932	39 490	+2 201	+5,9%

Utviklingen forsterker behovet for omstilling gjennom forebygging, tidlig innsats og gode løsninger i hjemmet. Samtidig vil mange eldre ha god helse og et sterkt ønske om å være aktive, deltakende og mestre hverdagen så lenge som mulig. Kraften i eldres erfaringer og ressurser må tas i bruk som en del av løsningen. Dagens tjenestestruktur er ikke dimensjonert for den forventede veksten, og kommunen må derfor utvikle mer fleksible og smartere måter å arbeide på.

Økningen i antallet personer med demens krever særlig oppmerksomhet. Pårørende vil få en stadig viktigere rolle og trenger forutsigbarhet, avlastning og støtte for å kunne stå i omsorgsoppgavene over tid.

Kilde: demenskart.no

Et aldersvennlig og demensvennlig Porsgrunn forutsetter tett samarbeid mellom innbyggere, pårørende, frivillighet og nærmiljø. Her er boligtilpasning, gode boformer og velferdsteknologi viktige deler av løsningen. Mange eldre kan bo hjemme lenger dersom boligen er trygg og tilrettelagt. Teknologiske hjelpemidler kan gi viktig støtte i hverdagen og bedre samhandling mellom brukerne, pårørende og tjenesten.

Aktivitet, kultur og sosiale fellesskap har stor betydning for helse og livskvalitet hos eldre. Deltakelse i kultur og fritidsaktiviteter vet vi kan redusere risikoen for ensomhet og funksjonsfall, samtidig som det styrker livskvalitet og kan redusere behovet for helse- og omsorgstjenester. Dette gjelder både organiserte aktiviteter, uformelle møteplasser og lavterskeltilbud.

I Porsgrunn er kommunens kulturelle grunnmur, som frivilligsentralen, biblioteket, kulturskolen, kulturhusene, frivillige lag og idrettsanlegg, viktige arenaer for aktiv aldring. De skaper sosial tilhørighet, gir muligheter for deltakelse og bidrar til meningsfulle hverdager. Når kommunen planlegger for en betydelig vekst i antall eldre, blir slike møteplasser, aktiviteter, tilgjengelige boligmiljøer og teknologiske løsninger nødvendige tillegg til de kommunale tjenestene.

Gjennom innovasjon og samarbeid, med en tydelig satsing på mestring, forebygging, helsefremmende boligmiljøer og smart bruk av teknologi, kan Porsgrunn møte utviklingen på en måte som gir reell hjelp til dem som trenger det mest. Samtidig legges det til rette for at eldre kan leve gode, trygge og aktive liv hele alderdommen.

4.2 Mangel på arbeidskraft

Porsgrunn kommune står overfor en varig mangel på arbeidskraft innen helse. Behovet for tjenester øker, mens det blir stadig vanskeligere å rekruttere og beholde nok kvalifiserte medarbeidere. Dette skaper et tydelig gap mellom behov og kapasitet. Utfordringen gjør det nødvendig å utvikle nye måter å organisere arbeidet på, prioritere tydeligere og vurdere hvilke tjenester kommunen videreføre og hvilke kommunen skal slutte med.

4.3 Sosiale forskjeller, psykisk helse og utenforskap

Sosiale forskjeller, psykisk helse og utenforskap er sentrale utfordringer som påvirker innbyggernes helse, livskvalitet og muligheter for deltakelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Ulikheter i levekår, utdanning, inntekt, bolig, sosiale nettverk og tilgang til støtte og tjenester bidrar til vedvarende helseforskjeller mellom grupper i befolkningen.

En betydelig del av dagens utfordringsbilde er knyttet til omfanget av milde og moderate psykiske plager og lidelser, som angst, depresjon, stressrelaterte plager og muskel- og skjelettlidelser. Disse helseutfordringene er har stor betydning for funksjonsevne, deltakelse og tilknytning til skole, arbeid og fellesskap. Mange lever over tid med nedsatt mestring og redusert deltakelse i samfunnslivet, noe som kan forsterke utenforskap og sosiale forskjeller. Dette tydeliggjør behovet for å utvikle og ta i bruk nye arbeidsmåter og tiltak som systematisk forebygger utenforskap og reduserer sosiale helseforskjeller.

4.4 Flere med sammensatte behov

Porsgrunn kommune opplever en økning i antallet innbyggere som har sammensatte og langvarige behov. Dette gjelder både barn, unge og voksne, og mange trenger helhetlig og koordinert støtte på tvers av flere tjenester. Behovene kan være knyttet til fysisk helse, psykisk helse, utviklingsutfordringer, rus, atferd, sosial situasjon eller en kombinasjon av flere forhold.

Når flere tjenester er involvert samtidig, blir det særlig viktig at kommunen arbeider helhetlig og samarbeider tett for å sikre god oppfølging. Mange innbyggere i denne gruppen opplever at systemet kan være fragmentert og vanskelig å forholde seg til. Derfor trenger kommunen tydelige roller, god samhandling og koordinering som gjør at innbyggerne møter et sammenhengende tilbud og får støtte på en måte som gir mestring og forutsigbarhet i hverdagen.

4.5 Stramme økonomiske rammer

Porsgrunn kommune, som resten av Kommune-Norge, står i en situasjon med presset økonomi. Det blir stadig viktigere å bruke ressursene mer effektivt og treffsikkert. Stramme rammer gjør at kommunen må prioritere tydeligere, jobbe smartere og utvikle tjenester som gir størst mulig effekt for innbyggerne.

Tabellen under viser hvordan endringer i demografien i Porsgrunn kommune vil slå ut i endret behov for kommunale tjenester frem mot 2040.

Endring utgiftsbehov – Porsgrunn 2026–2040 (1 000 kr)

År	Pleie og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM PORSGRUNN
2026	+26 763	-3 977	-9 257	+1 151	+2 022	-889	+15 814
2027	+31 022	-21 618	+5 445	+1 851	+1 858	-560	+17 998
2028	+31 728	-5 422	+1 361	+1 407	+1 965	+61	+31 100
2029	+28 440	-6 227	+2 178	+885	+1 768	-97	+26 947
2030	+22 524	-7 774	+6 262	+839	+1 566	-77	+23 339
2031	+31 196	-6 947	+4 901	+1 040	+2 158	-186	+32 161
2032	+25 300	-3 968	+2 723	-85	+2 344	-178	+26 136
2033	+33 315	-5 690	+3 267	-359	+2 077	-130	+32 481
2034	+36 535	+2 771	+2 178	+182	+1 803	-308	+43 160
2035	+43 074	-1 423	+2 723	+32	+1 956	-341	+46 022
2036	+34 772	+1 394	+3 539	+57	+1 872	-399	+41 236
2037	+38 966	+5 362	+2 450	-519	+2 253	-110	+48 402
2038	+37 612	+2 012	+2 995	-357	+1 778	-165	+43 875
2039	+29 185	+3 060	+2 450	-868	+2 037	-28	+35 836
2040	+25 062	+6 176	+817	-1 062	+1 935	-35	+32 893
2026–2040	+475 495	-42 272	+34 033	+4 194	+29 391	-3 442	+497 399

For perioden 2026–2040 utgjør den samlede demografidrevne kostnadsøkningen for Porsgrunn kommune på om lag 497 millioner kroner. Pleie og omsorg er den største driveren og står alene for nærmere 475 millioner kroner, nesten 96 % av totalveksten.

Kostnadsveksten innen pleie og omsorg tiltar gradvis og når toppen mot slutten av 2030-tallet, med de høyeste enkeltårene i 2035–2038. Dette henger direkte sammen med den sterke veksten i antall innbyggere over 80 år i samme periode.

Grunnskole og barnevern bidrar på sin side med negative demografikostnader i store deler av perioden, det vil si at færre barn og unge isolert sett reduserer utgiftsbehovet på disse områdene med henholdsvis 42 og 3,4 millioner kroner samlet.

Det innebærer at kommunen må omstille seg ved å omdisponere midler til både drift og investeringer i tråd med den demografiske utviklingen. Kommunen må arbeide kunnskapsbasert og fatte beslutninger som tar inn over seg de endrede behovene i befolkningen. Det betyr blant annet å styrke samarbeid på tvers av tjenester og sikre at tiltak settes inn tidlig for å forebygge mer krevende og kostbare behov senere. I tillegg må vi ta i bruk teknologi og nye arbeidsformer som kan frigjøre tid og gi bedre støtte til både ansatte og brukere.

Selv om utfordringene er betydelige, skaper situasjonen også muligheter for å tenke nytt om hvordan vi organiserer tjenestene, og hvordan vi mobiliserer og samskaper med innbyggerne våre. Strammere økonomiske rammer kan fungere som en drivkraft for innovasjon, tydeligere prioriteringer og et sterkere fokus på mestring og forebygging. Målet er å sikre at Porsgrunn kommune fortsatt kan levere gode og trygge tjenester, samtidig som vi forvalter ressursene på en ansvarlig og bærekraftig måte.

4.6 Klimaendringer og global uro

Klimaendringer og global uro påvirker i økende grad både helse, trygghet og kommunens evne til å planlegge og levere stabile tjenester. Ekstremvær, flere naturhendelser, endrede livsvilkår og uforutsigbare globale forhold kan skape nye behov og forsterke eksisterende utfordringer i befolkningen. Dette kan føre til økt sårbarhet blant innbyggere, større press på helse- og omsorgstjenester og behov for mer beredskap og tilpasninger i kommunen.

Uro i verden, som konflikter, migrasjon og økonomisk ustabilitet, kan også påvirke lokalsamfunnet ved å endre befolkningssammensetning, tilfang av arbeidskraft og behovet for tjenester. For Porsgrunn betyr dette at kommunen må ta høyde for større usikkerhet og raskere endringer enn før.

5. Andre forhold som påvirker vår tids samfunn og helse

Samfunnet er i rask endring, og flere utviklingstrekk påvirker hvordan vi lever livene våre. Sosiale medier, kunstig intelligens og lett tilgjengelig teknologi preger hverdagen til både barn og voksne. Dette påvirker hvordan vi lærer, arbeider, kommuniserer og bygger relasjoner, og setter nye rammer for utviklingen gjennom hele livet. Når store deler av hverdagen bindes til skjermer, kan det redusere tiden vi bruker på fysisk aktivitet, sosialt fellesskap, hvile og andre grunnleggende behov som er viktige for helse og trivsel.

Barn, unge og voksne lever i en digital hverdag med mange muligheter, men også økt press og uro. God utvikling og helse er tett knyttet til grunnleggende behov som næringsrik mat, daglig aktivitet, trygge relasjoner, struktur og søvn. Når disse behovene ikke ivaretas, svekkes både helse, læring og livsmestring. For voksne kan et høyt tempo, konstant tilgjengelighet og mange forventninger gjøre det vanskelig å finne balansen som trengs for å ta vare på hvile, aktivitet, relasjoner og trygghet. De samme grunnleggende faktorene som er viktige for barn og unge, er like viktige for voksne. Alt henger sammen med hvordan vi fungerer og hvordan vi har det, både hjemme og på jobb.

Samtidig har Norge en økende utenforskapproblematikk, der mange står utenfor arbeid, utdanning eller deltakelse i samfunnslivet over tid. Dette gjelder både unge som ikke fullfører skoleløpet, voksne som faller ut av arbeidslivet på grunn av helseutfordringer eller livsbelastninger, og eldre som ønsker å bidra, men ikke alltid får muligheten. Når stadig flere står utenfor, svekkes både den enkeltes livskvalitet og samfunnets bærekraft. Denne utviklingen påvirker også helsetjenestene, som møter flere mennesker med stress, psykiske plager og helseutfordringer knyttet til livsstil, hverdagsvaner og levekår.

Det er også behov for å øke oppmerksomhet på kvinnehelse. Kvinner opplever ofte andre symptomer, sykdomsforløp og belastninger enn menn, og mange påvirkes av helseutfordringer knyttet til ulike livsfaser. Dette har også betydning for arbeidshverdagen. Som en arbeidsplass med hovedandel kvinner er det viktig at Porsgrunn kommune har god kunnskap om kvinnehelse, slik at kommunen kan møte ansatte på en god måte, tilrettelegge ved behov og bidra til en trygg og god arbeidshverdag.

6. Kommunens helhetlige innsatstrapp

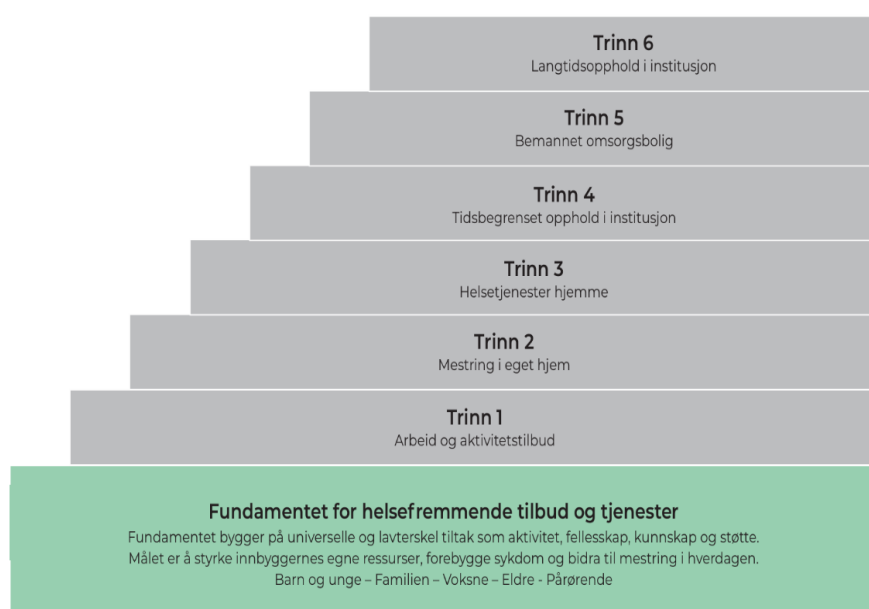
Helhetlig innsatstrapp er en modell for aktiviteter, tilbud og tjenester i Porsgrunn kommune, på tvers av alle kommunalområdene, for helsefremmende arbeid og helsetjenester.

Den helhetlige innsatstrappen skal være et styringsverktøy som gir kommunen et tydelig grunnlag for strategisk planlegging og utvikling av tjenester. Modellen skal bidra til å prioritere innsatsen på aktiviteter, tilbud og tjenester.

Innsatstrappen viser hvordan kommunen, i tett samarbeid med innbyggerne, må styrke og videreutvikle det grønne fundamentet som ligger nederst i modellen. Dette fundamentet består av universelle, lavterskel og helsefremmende aktiviteter som skal legge til rette for at flest mulig kan leve friske, aktive og selvstendige liv. Å bygge opp og prioritere dette fundamentet er et felles prosjekt mellom kommunen, innbyggerne og lokalsamfunnet. Dette er avgjørende for å styrke egne og nærmiljøets ressurser, forebygge sykdom og redusere behovet for mer omfattende tjenester senere.

Når behovene øker, skal innsatstrappen gi en oversikt over hvilke tilbud som finnes på de ulike nivåene, og hvilke forventninger som gjelder både for tjenestene og for innbyggerne. Modellen skal hjelpe kommunen til å prioritere riktig og sikre at ressursene brukes der de trengs mest.

Gjennom tydelig kommunikasjon og felles forståelse skal innsatstrappen bidra til forventningsavklaring og gi et helhetlig grunnlag for planleggingen av folkehelseiltak og helsetjenester i Porsgrunn. Modellen understreker betydningen av forebygging, helsefremmende tilbud og samarbeid, samtidig som den sikrer at innbyggere med størst behov får riktig hjelp på rett nivå.

Kilde: Innsatstrappen er inspirert av modellen til Larvik kommune

7. Kommunens innsatsområder og mål mot 2040

Prioriteringene i denne planen blir presentert gjennom seks innsatsområder med tilhørende mål – *slik vil vi ha det*. Deretter beskrives arbeidsform og gjennomføring i tekst – *slik gjør vi det*.

Som nevnt tidligere i planen må kommunen dreie ressursene sine og ta i bruk arbeidsmetoder som bidrar til at Porsgrunns innbyggere kan leve så aktive og selvstendige liv som mulig. Dette innebærer økt vekt på mestring og mobilisering av innbyggernes egne ressurser og nettverk, samt utvikling av tjenesteløsninger som støtter dette.

Kommunale tjenester må utformes slik at de fremmer god helse og forebygger funksjonsnedsettelse, sykdom, ulykker og sosiale utfordringer. Det å bli hørt og ha reell innflytelse på egen situasjon styrker folks helse, og derfor skal medvirkning innarbeides systematisk i tjenestene.

Porsgrunn kommune ønsker aktive innbyggere som opplever god livskvalitet gjennom hele livet. En økt satsing på selvstendighet og egenmestring bygger på at alle mennesker ønsker å være mest mulig selvhjulpne og mestre hverdagen – uavhengig av alder og funksjonsnivå. På samme tid skal innbyggerne kunne stole på at kommunen er der når det virkelig gjelder. Dette må kommunens tilbud og tjenester støtte og legge til rette for.

7.1 Innsatsområde 1: Aktiv og selvstendig

Slik vil vi ha det - *Vi har god folkehelse ved aktiv bruk av kunnskap, opplysning, felleskap og møteplasser*

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune skal styrke folkehelsen ved å gjøre kunnskap lett tilgjengelig, skape inkluderende møteplasser og bygge trygge fellesskap der mennesker bor, lever og lærer. Kommunen skal prioritere tiltak som gir størst effekt på befolkningens helse og som bidrar til å redusere sosiale helseforskjeller.

Kommunen skal legge til rette for at innbyggerne kan ta gode valg gjennom tydelig og tilgjengelig helseinformasjon, veiledning og opplæring som gjør det enklere å forstå egen helse og følge opp egne behov. Kommunen skal bruke arenaer som barnehage, skole, idrettsanlegg, nærmiljøsentra, bibliotek og frivillighetsaktiviteter for å nå ulike målgrupper og støtte gode hverdagsvaner.

Kultur og idrett er ikke bare aktiviteter, men viktige samfunnsstrukturer som bidrar til inkludering, demokrati og gode lokalsamfunn. Kommunen skal videreutvikle møteplasser som fremmer aktivitet, mestring og sosial deltakelse, og kommunen skal støtte nærmiljøtiltak som gjør det enkelt å bruke naturen, gå, sykle og delta i lokale fellesskap. Kommunen skal jobbe for å inkludere barn, unge, voksne og eldre i aktiviteter som styrker den fysiske og psykiske helsen.

Videre skal kommunen stimulerer til frivillig engasjement og samarbeid på tvers av sektorer for å skape et mangfold av aktiviteter og støtteordninger. Dette for å gjøre det mulig for flere å være aktive, bidra i fellesskapet og oppleve tilhørighet.

For å møte behovet fremover må kommunen også ta i bruk ressurser fra innbyggere som i dag står utenfor arbeidslivet. Mange har verdifull kompetanse og motivasjon som kan bidra i helsetjenestene. Samarbeid med NAV, utdanningsinstitusjoner, næringsliv og frivillighet vil være viktig for å skape gode innganger til arbeidslivet.

7.2 Innsatsområde 2: Forebygging og tidlig innsats

Slik vil vi ha det - Vi forebygger og styrker den fysiske og psykisk helsen ved å arbeide tidlig og sammen

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune skal møte innbyggere tidlig med støtte, veiledning og tverrfaglig samarbeid, slik at flere får hjelp før utfordringer utvikler seg. Samarbeidet mellom barnehager, skoler, helsestasjon, fastleger, NAV og andre tjenester skal styrkes, slik at barn, unge, voksne og eldre får en helhetlig og samordnet oppfølging.

Kommunen skal videreutvikle trygge arenaer der utfordringer fanges opp tidlig, og der innbyggerne møtes med åpenhet, respekt og lett tilgjengelig informasjon. Det skal prioriteres tiltak som fremmer gode hverdagsvaner, som fysisk aktivitet, sunn mat, søvn, sosialt fellesskap og mestring. Tjenestene skal støtte familier, gi barn et godt grunnlag for helse, læring og utvikling, og være tilgjengelige og enkle å bruke slik at flest mulig får tidlig og riktig hjelp.

Kommunen skal også utvikle flere lavterskeltilbud og trygge møteplasser i nærmiljøene, og sørge for at tjenestene er likeverdige, inkluderende og tilpasset ulike livssituasjoner. Det krever tett samarbeid på tvers av fagområder for å identifisere utfordringer tidlig og gi støtte som fremmer deltakelse, mestring og inkludering. Dette arbeidet må skje i samspill mellom offentlige tjenester, frivillighet, lokalsamfunn og innbyggerne selv.

Kultur, idrett og frivillighet er viktige for å redusere sosiale forskjeller. De skaper inkluderende møteplasser, tilgjengelige aktiviteter og trygge fellesskap. For voksne og eldre gir deltakelse i frivillig arbeid, organisert aktivitet, kultur og idrett muligheter for sosial tilhørighet, mestring og nye nettverk. En målrettet styrking av frivillig sektor og et tett samarbeid mellom kommunen og lokale aktører er nødvendig for å utjevne levekårsforskjeller og redusere utenforskap.

7.3 Innsatsområde 3: Mobilisering og samskaping

Slik vil vi ha det - *Vi utvikler lokalsamfunnet og tjenestene gjennom innbyggerdialog og samarbeid*

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune utvikler tjenester i samarbeid med innbyggere, ansatte, frivillige, næringsliv og andre samarbeidspartnere, fordi gode løsninger skapes best når de formes sammen med dem de berører.

Kommunen involverer innbyggere tidlig i prosesser slik at deres erfaringer, behov og perspektiver blir en naturlig del av beslutningsgrunnlaget. Porsgrunn kommune lytter, inviterer til dialog og legger til rette for deltakelse på måter som gjør det enkelt for flest mulig å bidra.

Porsgrunn kommune skal styrke partnerskapet med frivilligheten og anerkjenner deres viktige rolle i lokalsamfunnet. Gjennom møteplasser, felles prosjekter og lokalt engasjement bygger kommunen et samfunn som fremmer helse, mestring, trygghet og deltakelse.

Porsgrunn kommune skal mobiliserer nærmiljøene som ressurser og tar i bruk lokale initiativ, kompetanse og engasjement som en aktiv del av tjenesteutviklingen.

7.4 Innsatsområde 4: Teknologi og innovasjon

Slik vil vi ha det - *Vi bruker digitale løsninger der vi kan og mennesker der vi må*

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune skal ta i bruk teknologi som gjør det enklere for innbyggere å leve selvstendige og trygge liv. Digitale løsninger skal støtte hverdagsmestring, gi bedre tilgjengelighet og frigjøre tid for ansatte, slik at mer av ressursene kan brukes på oppgaver som krever menneskelig nærvær.

Porsgrunn kommune skal sørge for at teknologien som tas i bruk er trygg, nyttig og enkel å bruke. Kommunen skal involverer både innbyggere og ansatte i utviklingen av nye løsninger for å sikre at de oppleves relevante og bidrar til en bedre hverdag.

Porsgrunn kommune skal legge til rette for både små og store forbedringer, prøver ut nye ideer og bygger en kultur der læring av erfaringer er en naturlig del av arbeidet. Innovasjon handler ikke bare om teknologi, men også om kultur, holdninger og arbeidsmåter.

7.5 Innsatsområde 5: Hjelp som hjelper

Slik vil vi ha det - Vi gir rett hjelp, på rett nivå og til de som trenger det mest

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune skal gi hjelp som styrker innbyggernes egne ressurser og legger til rette for størst mulig selvstendighet i hverdagen. Dette forutsetter tilpasset helsehjelp og mer systematisk bruk av teknologi som bidrar til trygghet, mestring og effektiv ressursbruk. Tjenestene skal prioriteres ut fra nytte, alvorlighet og ressursbruk.

Sykehjem og heldøgns omsorg skal forbeholdes innbyggere med de mest omfattende og komplekse behovene, der andre løsninger ikke er tilstrekkelige. Øvrige behov skal i størst mulig grad møtes gjennom målrettede tjenester i hjemmet og tilpassede boformer.

For å sikre kvalitet og kontinuitet i tjenestene skal kommunen ha tydelige strukturer for dialog, involvering og samskaping med pårørende. Pårørendes erfaringer skal brukes aktivt i tjenesteutviklingen, samtidig som kommunen skal bidra til å forebygge belastning og ivareta deres helse og trygghet. Pårørende skal tilbys støtte, avlastning, opplæring og anerkjennelse.

Porsgrunn kommune skal styrke det tverrfaglige samarbeidet, utvikle mer fleksible tjenester og sikre en helhetlig tilnærming til innbyggere med sammensatte behov, alvorlig sykdom og i livets siste fase. Gjennom tidlig innsats, god koordinering og tett samarbeid med familier og nettverk skal kommunen legge til rette for helhetlige og trygge pasientforløp.

7.6 Innsatsområde 6: Klokskap og attraktivitet

Slik vil vi ha det - Vi utvikler tjenestene våre gjennom forskning, kunnskap, oppgavedeling og evaluering, og vi er en attraktiv arbeidsplass som både beholder og rekrutterer kompetanse

Slik gjør vi det

Porsgrunn kommune styrker beslutninger og tjenesteutøvelse ved å bruke relevante data, forskning, erfaring og fagkunnskap. Kommunen skal analysere behov, følger utviklingstrekk og evaluerer tiltak for å sikre at ressursene brukes der de gir størst effekt for innbyggerne og kommunen som helhet.

Porsgrunn kommune skal jobbe etter prinsippene for innovasjon, lærende organisasjoner og systematisk forbedringsarbeid. Det betyr at kommunen prøver ut nye arbeidsmåter, lærer av feil og deler erfaringer på tvers av fagområder, kommuner og fylker.

Kommunen skal legge til rette for en god oppgavedeling som sikrer riktig bruk av kompetanse, og samtidig utvikle nye roller og arbeidsformer som både avlastet og styrker tjenestene. Kompetansen skal brukes mer målrettet, basert på behov og tilgjengelige ressurser. Samtidig skal kommunen ta i bruk nye arbeidstidsordninger, teknologi og arbeidsformer som frigjør tid, støtter ansatte i hverdagen og sikrer nødvendig kompetanse i tjenestene.

Porsgrunn kommune rekrutterer, beholder og utvikler medarbeidere som trives, mestrer og ønsker å bidra til et godt og framtidsrettet tjenestetilbud. For å være en attraktiv arbeidsgiver skal Porsgrunn kommune prioriterer gode arbeidsmiljøer, faglig utvikling, god ledelse og gode muligheter for læring.

Denne planen er utarbeidet med støtte av KI-verktøy.